

שאלות לפרשת מסעי

מאת הרב עמיחי כנרתי

בפרשתנו מובאת הטענה של שבט מנשה על בנות צלופחד, שאמורות לירש את נחלת אביהם בארץ ישראל מפני שלא השאיר בנים: "והיו לאחד מבני שבטי ישראל לנשים ונרגעה נחלתן מנחלת אבותינו ונוסף על נחל המטה אשר תהיינה להם ומגרל נחלתנו יגרע" (במדבר לו, ג). עיקר טענתם הוא על הגרעון שיהיה בנחלת השבט כתוצאה מירושת הבנות, שהרי במיתתן הנחלה תעבור לבעל או לבן מהשבט האחר.

אפשר לשאול שתי שאלות בפסוק זה:

א. מה פשר הכפל בפסוק על הנחלה שנגרעת, "ונגרעה נחלתן וכו' ומגורל נחלתנו יגרע"? שאלה זו שאלו הרבה מהמפרשים [ר' חיים פלטיאל, כלי יקר, מלבי"ם, משך חכמה, העמק דבר] ויישבו כל אחד לפי דרכו.

ב. למה בני מנשה הזכירו בחששם גם את העובדה: "ונוסף על נחלת המטה"? וכבר תמה בזה בהעמק דבר.

תשובה:

נראה לבאר זאת יפה על דרך המוסר, שתחילה אמרו את עיקר הבעיה "ונגרעה נחלתן מנחלת אבותינו" והמשיכו(אולי בלי משים) גם את התוצאה שממילא תקרה: הנחלה תעבור לשבט אחר. תוך כדי דיבור שמו לב על הבעיה במוסר ומידות שיש במשפט הזה: מה אכפת לנו שהשני ירויח? הרי זו סתם צרות העין וקנאה מגונה! לכן תיקנו בני מנשה את עצמם מיד: "ומגורל נחלתנו יגרע", שאכן רק זה אכפת לנו, ולא מה שיתווסף לאחרים. מכאן ישמע חכם ויוסיף לקח, לרצות תמיד בטובת השני ולשמוח בשמחתו. בכך שהאדם "מפרגן" לשני על הצלחתו וטובתו הרי הוא מקיים בכך את מצוות עשה הגדולה של "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא יט, יח), כמו שפירש שם הרמב"ן: "פירושו להשוות אהבת שניהם בדעתו, כי פעמים שיאהב אדם את רעהו בדברים ידועים להטיבו בעושר ולא בחכמה וכיוצא בזה, ואם יהיה אוהבו בכל יחפוץ שיזכה רעהו האהוב לו בעושר ובנכסים וכבוד ובדעת ובחכמה, ולא שישווה אליו, אבל יהיה חפץ בלבו לעולם שיהיה הוא יותר ממנו בכל טובה. ויצוה הכתוב שלא תהיה פחיתות הקנאה הזאת בלבו, אבל יאהב ברבות הטובה לחבירו כאשר אדם עושה לנפשו ולא יתן שיעורין באהבה".

באופן נוסף יפה שמעתי לבאר את הטענה על "ונוסף על נחלת המטה", על פי היסוד שמקום נחלת השבטים בארץ ישראל אינה "טכנית" ו"מקרית", אלא "איש בנחלת מטה אבתנו יודבקו בני ישראל" (פרשתנו, לו, ז). כל שבט ואיש קבלו נחלה במקום שמתאים להם רוחנית (ראה שיחות הרב נבנצל, בראשית עמ' קמד וויקרא עמ' שיד). לכן טענו בני מנשה שלא טוב לשבט השני שיקבל נחלה במקום שלא שייך לו ולא מתאים לו. לא כמורגל אצל האנשים "נותנים לך - תיקח!", מפני שיש דברים שפשוט כדאי לך לא לקחת...

שבת שלום!